

Taka jest nasza historia

Ogłoszenie 95 też przez Marcina Lutra w 1517 r. uważa się za początek Reformacji. Przywróciła ona Kościołowi Ewangelię: **grzesznikowi zbawienie daje tylko Chrystus przez Swoją śmierć i zmartwychwstanie, tylko z łaski Boga i tylko przez wiarę.**

W Polsce wielu próbowało powstrzymać rozprzestrzenianie się myśli reformacyjnej także w Krakowie, ówczesnej stolicy państwa. Król Zygmunt I Stary wydał w 1520 r. zakaz sprowadzania do Polski pism Lutra pod groźbą konfiskaty mienia i wygnania, a statutem z 1526 r. zagroził karą śmierci za odstępstwo od katolicyzmu. Na tamte lata przypada też jednak początek publicznych wystąpień duchownych i uczonek przekazujących treści reformacyjne. W 1552 r. ewangelicy duszpasterze – ks. Grzegorz Paweł z Brzezin i ks. Stanisław Sarnicki prowadzili już pierwsze domowe nabożeństwa ewangeliczne na Woli Justowskiej i w Chełmie pod Krakowem, a w następnych latach w samym Krakowie.

17 maja 1557 r. ma miejsce w Krakowie pierwsze publiczne nabożeństwo w ogrodzie Jana Bonera za bramą Mikołajską. Odprawił je Grzegorz Paweł z Brzezin, pierwszy duchowny w dziejach zboru krakowskiego. W Krakowie ukazały się pierwsze ewangeliczne druki i książki – zainauguował je początkiem 1543 r. **Katechizm**, a następnie **Postylla Mikołaja Reja**. Należy odnotować jeszcze kilka faktów z dziejów ewangelicyzmu pod Wawelem

w XVI w.: utworzenie **ewangelickiego gimnazjum** przez Krzysztofa Trecego (1564), założenie **cmentarza** (1569) oraz starania o budowę własnego **kościółka**. W 1571 r. nastąpiło otwarcie kościoła przy ul. św. Jana.

W następnym roku król Zygmunt August wydał przywilej gwarantujący ewangelikom w Krakowie prawo do publicznych nabożeństw bez przeszkód z czyjejkolwiek strony. Niestety nastroje wśród ówczesnego społeczeństwa były dalekie od tolerancji. Podczas święta Wniebowstąpienia Jezusa Chrystusa w 1591 r. fanatyczny tłum po raz trzeci (wcześniej miało to miejsce w roku 1574 oraz 1587) zaatakował kościół i tym razem zniszczył go doszczętnie.

Przypomina nam, że droga wiary nie zawsze jest łatwa do przejścia, a w jednej chwili można stracić wszystko. Pamięć o tych, którzy byli przed nami podkreśla wartość wolności i otwartości.

W latach 1557-1591 skończyło się niemal katakumbowe życie zboru, a rozpoczęła się dola wygnańcza (do 1790 r.). Zburzony kościół nie został już odbudowany. Nabożeństwa odbywały się w Aleksandrowicach pod Krakowem. Po kolejnych napadach na tamtejszy zbor, protestanci z Krakowa udawali się na nabożeństwach do Wielkanocy obok

Miechowa oraz Łuczanowic. Trwało to aż do XVIII w. W Krakowie nabożeństwa prowadzono okazjonalnie w prywatnych domach, a także w wynajętym kościele św. Scholastyki. Przez krótki okres ewangelicy korzystali ze swobody prowadzenia nabożeństw i pogrzebów w Krakowie. W 1656 r. kościół w Wielkanocy został dwukrotnie zniszczony, najpierw przez Szwedów, a następnie przez wrogim ewangelikom Polaków.

Trzeci okres istnienia zboru ewangelickiego w Krakowie trwa aż do naszych czasów – rozpoczął się na przełomie XVIII i XIX w. W latach 1790-1816 miejscem nabożeństw zboru krakowskiego był drewniany kościół ewangelicki w Podgórzu, dzisiejszej dzielnicy miasta.

27 lipca 1816 r. Senat Wolnego Miasta Krakowa przekazał ewangelikom nieużywany od 30 lat poklasztorny kościół św. Marcina przy ul. Grodzkiej. Przed parafią i zбором pojawiły się trudne zadania związane z jednej strony z organizowaniem życia, a z drugiej strony z koniecznością odnowienia kościoła i zagospodarowaniem przyległych terenów. W 1826 r. rozpoczęły się zajęcia w szkole parafialnej według programu Jerzego Samuela Bandtkiego, członka Kościoła i profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Szkoła ta działała aż do listopada 1939 r.

Powstałe w 1902 r. Stowarzyszenie Pań prowadziło schronisko dla biednych i niezdolnych do pracy kobiet.

W zborze działał ruch na rzecz równouprawnienia kobiet. Krakowska parafia była pierwszą w Polsce, w której w Radzie Parafialnej (starszyźnie zborowej) zasiadały kobiety. Stało się to w 1927 r. gdy członkiniami tego gremium zostały Helena Gebhardtowa, Wanda Bobkowska i Ella Grosse.

W okresie II Wojny Światowej Polacy wyznania ewangelickiego zbierali się na nabożeństwa w kościele św. Agnieszki przy ul. Dietla. Natomiast 25 stycznia 1945 r. odprawiono pierwsze po okresie okupacji nabożeństwo w odzyskanym kościele św. Marcina. Jest to początek nowego okresu w najnowszych dziejach zboru, który także nie należy do łatwych.

W czasach komunizmu państwo przejęło budynek parafialny, znacznie ograniczając możliwości działania parafii. Ambitnemu zborowi udało się jednak przezwyciężyć trudności. Mimo skomplikowanej sytuacji polityczno-gospodarczej starał się nieść Ewangelię mieszkańcom Krakowa i okolicznych miejscowości. Po upadku komunizmu, na początku lat 90. parafia otrzymała z powrotem swoje nieruchomości i rozpoczęła proces odnajdywania własnej drogi w nowej rzeczywistości.

Co ciekawe, krakowski zbor zawsze był dwuwyznaniowy – należą do niego ewangelicy wyznania luterańskiego i reformowanego. Z otwartością łączy w sobie elementy duchowości obu nurtów reformacyjnych.

Kim jesteśmy? Co robimy? Jak służymy?

Jesteśmy w Krakowie od 1557 r., a w zasadzie to jeszcze dłużej, bo pisma reformatorów szybko zaczęły trafiać do ówczesnej stolicy Polski. To sporo lat, ale taki staż nas nie ogranicza. Staramy się być żywą, dynamiczną i otwartą wspólnotą wierzących ludzi, którzy opowiadają Ewangelię różnymi sposobami.

Należymy do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, największego Kościoła protestanckiego w naszym kraju, który jest członkiem założycielem Światowej Federacji Luteranckiej. Jesteśmy dumni z tego, że już w 2023 r. odbędzie się w Krakowie **13. Zgromadzenie Ogólne ŚFL**, a my będziemy gościć reprezentantów 149 Kościołów luteranckich z blisko 100 krajów.

Chcemy wykorzystywać dary, które ofiarował nam Bóg dla dobra drugiego każdego człowieka. Naszą służbę realizujemy codziennym życiem, zdając sobie sprawę z tego, że każda i każdy z nas jest jednocześnie osobą grzeszną i usprawiedliwioną Bożą łaską. To jest źródłem radości życia.

Naukę naszego Kościoła podsumowują cztery hasła:

Tylko Chrystus
Tylko łaska
Tylko wiara
Tylko Pismo Święte

Nabożeństwa i spotkania są otwarte dla wszystkich zainteresowanych. Poniżej szczegóły.

Nabożeństwa niedzielne:

- **Wieliczka – godz. 8:00**
- **Kraków – godz. 10:00**
(po nabożeństwie zapraszamy do Kawiarenki Zborowej, wejście przez kamienicę Grodzka 62)
- **Kraków – godz. 19:00**
(nabożeństwo z uproszczonym porządkiem liturgicznym)
- w czasie każdego nabożeństwa o godz. 10:00 dzieci przechodzą na tzw. **szkółkę niedzielną**, czyli nabożeństwo dla dzieci. Spotykają się w trzech grupach wiekowych, jedna z nich prowadzona jest metodą Godly Play.
- raz w miesiącu (zazwyczaj jest to druga niedziela miesiąca) organizujemy dodatkowe **nabożeństwo rodzinne** o godz. 12:00.
- raz w miesiącu (zawsze w pierwszą niedzielę miesiąca) prowadzimy **nabożeństwa w języku angielskim** o godz. 17:00.

Aktywność każdego dnia

W trakcie tygodnia też sporo się dzieje. Możesz dołączyć do różnych grup:

- Chór Parafialny
- Chór Dziecięcy
- Klub Seniorów
- Godzina Biblijna
- Spotkania z Wiarą
(dla zainteresowanych Kościołem)
- Młodzieżówka
- Grupa studencka
- Krąg modlitewno-medytacyjny
- Krąg dyskusyjno-teologiczny

- DDN Weekend (spotkania dla dzieci)
- Lekcje religii ewangelickiej dla dzieci z różnych szkół
(w tym klasa międzynarodowa w języku angielskim)

Parafia prowadzi szeroko zakrojoną pomoc charytatywną poprzez **Diakonię** – finansowanie zakupu leków, środków higienicznych i żywności.

W ramach funduszy pomocowych wydzielono również **fundusz stypendialny** (naukowy i socjalny), z którego mogą skorzystać dzieci i młodzież.

Niemal od początku wojny w Ukrainie prowadzimy **Centrum Noclegowe**, z którego do tej pory skorzystało 100 osób. Zapewniamy pomoc noclegową, żywnościową, administracyjno-prawną i medyczną.

Uważamy, że Kościół tworzą ludzie, którzy powołani są do wspólnego budowania duchowej przestrzeni, ale także do wspólnego niesienia współodpowiedzialności. Dlatego parafia zarządzana jest kolegialnie. Rada Parafialna, Komisja Rewizyjna i Zgromadzenie Parafialne mają określone kompetencje, które zapewniają właściwy balans pomiędzy gremiami. Zarówno Proboszcz, jak i członkowie Rady Parafialnej i Komisji Rewizyjnej są wybierani w demokratycznych wyborach przez ogół wiernych tworzących Zgromadzenie Parafialne.

Nad wejściem kościoła znajduje się łacińska maksyma: **„FRUSTRA VIVIT QUI NEMINI PRODEST”** (tłum. „Na próżno żyje, kto nikomu nie przynosi pożytku”)

Kilka słów o kościele

Ewangelicki kościół św. Marcina, pierwotnie ufundowany Karmelitankom Bosym, został zbudowany obok klasztoru w latach 1637-40, w stylu wczesnego baroku, według projektu Jana Trevano. Nowa świątynia stanęła w miejscu poprzedniego kościoła, którego fundamenty prawdopodobnie sięgają XII w. W roku 1786, z polecenia władz kościelnych, zgromadzenie przeniesiono do klasztoru na ul. Kopernika.

Staraniem prof. Jerzego Samuela Bandtkiego, opuszczony kościół został przekazany przez Senat Wolnego Miasta Krakowa parafii ewangelickiej 27 lipca 1816 r. Było to zadośćuczynienie za krzywdy i utracony w XVI w. budynek zborowy przy ul. św. Jana.

W kościele znajduje się ołtarz o cechach klasycystycznych z rzeźbami czterech ewangelistów pochodzący z roku 1870, którego centralnym elementem jest obraz Henryka Siemiradzkiego „Uciszenie burzy”. Uwagę zwraca najstarszy w Krakowie krucyfiks pochodzący z ok. 1370 r. W jego tle umieszczony jest witraż z okresu międzywojennego projektu Adama Ciompy, który przedstawia z lewej strony upadek w grzech pierworodny, a z prawej zesłanie Ducha Świętego.

Podczas nabożeństw wierni śpiewają pieśni z kancjonałów, których kolejne numery umieszczone są na tablicach. W kościele znajduje się chrzcielnica uwieńczona rzeźbą przedstawiającą chrzest Jezusa w Jordanie. Integralną częścią każdej ewangelickiej świątyni jest ambona, z której wygłaszane są kazania.

Masz pytania? Bądźmy w kontakcie...

Parafia Ewangelicko-Augsburska
w Krakowie
ul. Grodzka 58
31-044 Kraków
krakow@luteranie.pl
12 446 64 30
+48 508 181 045

Wesprzyj naszą działalność
Nr konta
46 2490 0005 0000 4530 5126 4142

www.krakow.luteranie.pl

